

Ak?lc? ?laç Kullan?m? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ak?lc? ?laç Kullan?m? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16618>

Özet

Ak?lc? ?laç Kullan?m? Ölçe?i (A?KÖ), bireylerin **ak?lc? ilaç kullan?m?** (A?K) konusundaki bilgi düzeylerini, tutumlar?n? ve davran?? e?ilimlerini ölçmek amacıyla Türkçeye uyarlanm?? 21 maddelik bir ölçektir. Ölçek, özellikle ilaçlar?n do?ru reçete edilmesi, uygun dozda ve sürede kullan?lmas?, saklanması ve genel ilaç bilgisi gibi kritik alanlardaki yanl?? inan??lar? ve do?ru uygulamalar? de?erlendirmek üzere tasarlanm??t?r. Bu ölçek, halk sa?l??? çal??malar?nda ve e?itim programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmede önemli bir **psikometrik** araç olarak kullan?lmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Ak?lc? ?laç Kullan?m?, ?laç E?itimi, Sa?lık Davran???, Halk Sa?l???, Uyarlama, **Geçerlilik**, Güvenilirlik.

Yazarlar

Zeynep Demirta?, G. Da?tekin, R. Sa?lan, M. Alaiye, M. F. Önsüz, B. I??kl?, F. S. K?l?ç, S. Metinta?.

Amaç

Ak?lc? ?laç Kullan?m? Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin ilaç kullan?m al??kanlıklar?n?n Dünya Sa?lık Örgütü (DSÖ) taraf?ndan belirlenen rasyonel standartlara ne kadar uygun oldu?unu belirlemektir. Ölçek, özellikle ilaçlar?n gereksiz kullan?m?, yanl?? dozaj veya sürede b?rak?lmas? gibi ak?lc? olmayan davran??lar? tespit etmeye odaklanarak, halk sa?l??? alan?ndaki müdahale programlar?na veri sa?lamay? hedefler.

Bu uyarlama çal??ması, orijinal ölçe?in Türk kültürüne ve sa?lık sistemine uygunlu?unu test ederek, Türkiye'deki popülasyonlarda güvenilir ve geçerli ölçümler yap?labilmesine olanak tan?m??t?r.

Yap?

Ölçek, kat?l?mc?lar?n ilaç kullan?m?na dair bilgi ve davran??lar?n? ölçen tek boyutlu bir yapıya sahiptir. Ölçülen bu yapı, bireyin ilaç kullan?m?yla ilgili bilgiyi do?ru ?ekilde alg?lama, hekim tavsiyelerine uyma ve ilaçlar? güvenli bir ?ekilde yönetme becerilerini kapsar. Maddeler, reçete yetkisi, tedavi süresi, ilaçlar?n maliyeti ve saklama ko?ullar? gibi Ak?lc? ?laç Kullan?m?n?n farklı yönlerini sorgulamaktadır.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlili?i, kriter geçerlili?i yakla??m?yla test edilmi?tir. Çal??mada, kat?l?mc?lar?n ilac? hekimin önerdi?i ?ekil, miktar ve sürede kullan?p kullanmad???na dair davran??sal bir ölçüt kullan?lm??t?r.

Bu davran??sal ölçüte do?ru cevap veren bireyler "ak?lc? ilaç kullananlar" olarak tan?mlanm??t?r. Ölçe?in geçerlili?inin belirlenmesinde, uygun ak?lc? ilaç kullan?m? davran??? gösteren ki?ilerin ölçekten daha yüksek puan alaca?? öngörüsü temel al?nm??t?r. Bu yöntem, ölçe?in teorik olarak ölçmeyi amaçlad??? yap?y?, somut ve gözlemlenebilir davran??larla ne kadar tutarlı ölçtü?ünü göstermi?tir.

Güvenirlik

Ak?lc? ?laç Kullan?m? Ölçe?i'nin iç tutarlıl???, **Cronbach's alpha** katsay?s? ile de?erlendirilmi?tir. Yap?lan analiz sonucunda ölçe?in Cronbach's alpha de?eri 0.79 olarak bulunmu?tur.

Bu de?er, psikometrik standartlara göre kabul edilebilir düzeyde iyi bir iç tutarlıl??a i?aret etmektedir. 0.70 üzerindeki alpha de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü ve dolay?s?yla elde edilen sonuçlar?n **güvenilir** oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Kaynak içerikte ölçe?in faktör yap?s?na (aç?mlay?c? veya do?rulay?c? faktör analizi) dair detaylı bilgi sunulmam??t?r. Ancak, 21 maddelik yap?n?n tek boyutlu bir bilgi ve tutum ölçe?i olarak i?lev gördü?ü varsay?lmaktadır. Uyarlama çal??mas?n?n tam metninin incelenmesi, ölçe?in alt boyutlar? veya faktör yükleri hakk?nda kesin bilgi sa?layacaktır.

Enstrüman Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: Bili?sel bilgi ve tutumlar? ölçen 21 maddelik öz bildirim ölçe?i.

Derecelendirme: Üçlü Likert tipi derecelendirme sistemi kullan?lm??t?r: **Do?ru, Yanlı?** ve **Bilmiyorum**.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon (?laç kullanan bireyler).

Yaş Grubu: Belirtilmemiştir (Yeti?kin veya genç yeti?kin popülasyonlar için uygundur).

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması, Eskişehir Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Halk Sa?lığı Dergisi'nde yayınlanmıştır; bu da örneklemin büyük ihtimalle Türkiye'deki bir bölgesel veya ö?renci popülasyonundan alındığını düşündürmektedir.

Test Metodolojisi: Kağıt veya dijital ortamda uygulanan, katılımcının kendi beyanına dayalı anket metodolojisi.

Anahtar Kelimeler

Akilci? İlaç Kullanım?, İlaç Yönetimi, Ölçek Uyarlaması, Halk Sa?lığı, Psikometri, Cronbach Alpha, Sağlık Okuryazarlığı.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Zeynep Demirtaş

Yazar ORCID Tanımlama Numarası: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: zeynpdemirtas@gmail.com

Yazışma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Ücretler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2018 (Uyarlama çalışması yayın yılı).

Ücret ve Ücret: Ölçek, akademik ve araştırma amaçlı kullanımlar için genellikle yazarın izniyle ücretsiz olarak erişilebilir. Ticari kullanım için yazarla iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Demirtaş, Z., Da?tekin, G., Sa?lan, R., Alaiye, M., Önsüz, M. F., İ?k?, B., K?l?, F. S. ve Metinta?, S. (2018). Akilci? İlaç Kullanım? Ölçeği geçerlilik ve güvenilirliği. *Eskişehir Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Halk Sa?lığı Dergisi*. 3(3):37-46.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [akilci-ilac-kullanimi-olcegi-toad.pdf](#)

Akilci? İlaç Kullanım? Ölçeği Maddeleri

Ölçeğin toplam madde sayısı 21'dir. Aşağıda örnek maddeler listelenmiştir:

Sadece hekimler ilaç önerisinde bulunabilir.

Her ilac?n tedavi süresi birbirine e?ittir.

Daha pahal? olan ilaçlar daha etkilidir.

?laçlar?m?z? evde nerde saklamam?z gerekti?ini eczac?m?za sorabiliriz.

ARABPSYCHOLOGY.COM